

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu**

Opole, dnia 16 lutego 2010 r.

**Szanowna Pani
Aneta Dzikowicz
Dyrektor
Publicznego Gimnazjum
im. Jana Pawła II
w Dobrodzieniu**

P/09/074
LOP-410-17-04/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w Publicznym Gimnazjum im. Jana Pawła II w Dobrodzieniu, zwanym dalej Gimnazjum, kontrolę realizacji zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych w latach szkolnych 2007/08 do 2009/10.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 18 stycznia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia kontroli i wynikające z nich oceny cząstkowe:

1. NIK pozytywnie ocenia przyjęte w Gimnazjum podstawy organizacji kształcenia uczniów narodowej mniejszości niemieckiej, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

W latach szkolnych 2007/08 do 2009/10 Gimnazjum prowadziło naukę uczniów mniejszości niemieckiej odpowiednio dla 284, 261 i 244 uczniów, którzy stanowili 82%, 80% oraz 76% ogólnej liczby gimnazjalistów. Statut Gimnazjum przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej², z wyjątkiem zapisu o prowadzeniu przez szkołę nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej nie określał organizacji nauczania języka niemieckiego, zakresu realizacji prawa uczniów mniejszości do poznawania własnej historii, geografii i kultury oraz praw uczniów mniejszości niemieckiej do podtrzymywania i rozwijania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, co wynikało z § 2 ust. 1 pkt 5 załącznika nr 3 do ww. rozporządzenia, jak również z § 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r.³ Ponadto kontrola wykazała, że Statut Szkoły w § 99 pkt 202 zawierał zapis regulujący dobrowolność zajęć z języka niemieckiego przywołany na podstawie nieobowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 marca 1992 r.⁴ Powodami powyższych uchybień, jak wynikało z wyjaśnień Dyrektora Gimnazjum, były przeoczenie oraz brak możliwości uaktualniania na bieżąco dokumentacji wobec częstych zmian w prawie oświatowym. Pozytywnie ocenić należy wprowadzenie w trakcie czynności kontrolnych, uchwałą Rady Pedagogicznej⁵, do Statutu zapisów wymaganych ww. rozporządzeniami.

2. NIK pozytywnie ocenia organizację doskonalenia zawodowego i podnoszenia kwalifikacji nauczycieli prowadzących zajęcia dla uczniów mniejszości niemieckiej, pomimo braku wieloletniego planu w tym zakresie

2.1 Dyrektor Gimnazjum w latach szkolnych 2007/08 do 2009/10 sporządzała plany wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli na dany rok szkolny. W rocznym planie

² Uchwała nr 14/10/2002/2003 z dnia 29 października 2002 r. w sprawie uchwalenia Statutu Publicznego Gimnazjum w Dobrodzieniu.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, Dz. U. Nr 214, poz. 1579

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 marca 1992 r. w sprawie organizacji kształcenia umożliwiającego podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych, Dz.U. 1992, Nr 34, poz. 150.

⁵ Uchwała z dnia 8 stycznia 2010 r. nr I/6/2009/2010 w sprawie zatwierdzenia zmian w Statucie Publicznego Gimnazjum im. Jana Pawła II w Dobrodzieniu.

2007/2008 doskonalenia zawodowego nauczycieli Gimnazjum, Dyrektor ujęła dla nauczyciela zajęć z języka niemieckiego doskonalenie z zakresu warsztatów recytatorskich. Opracowując plany doskonalenia zawodowego nauczycieli w Gimnazjum pominięto opracowanie aktualnego wieloletniego planu doskonalenia zawodowego nauczycieli, pomimo wymogu określonego w tym zakresie w § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 marca 2002 r.⁶ Ostatni wieloletni plan doskonalenia zawodowego nauczycieli sporządzono w Gimnazjum na lata 2002-2007.

2.2 Nauczyciele prowadzący obowiązkowe zajęcia edukacyjne dla uczniów mniejszości niemieckiej posiadali kwalifikacje zgodne z wymogami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 września 2002 r.⁷ oraz z 12 marca 2009 r.⁸ w sprawie *szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli*. Nauczyciele posiadali wykształcenie wyższe magisterskie z kwalifikacjami do nauczania języka niemieckiego.

3. NIK pozytywnie ocenia organizację i dokumentowanie obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów mniejszości oraz zajęć pozalekcyjnych służących podtrzymywaniu poczucia tożsamości narodowej.

Zgodnie z arkuszem organizacyjnym i szkolnym planem nauczania w Gimnazjum, prowadzono naukę języka niemieckiego w wymiarze 3 godzin tygodniowo w każdym oddziale. Wymiar tych zajęć odpowiadał wymogom określonym w § 4 ust. 1 pkt 3a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie *ramowych planów nauczania w szkołach publicznych*⁹. Zagadnienia z zakresu historii, geografii i tradycji mniejszości niemieckiej realizowano w szkole w ramach godzin z języka niemieckiego, ścieżek między przedmiotowych i kółka języka niemieckiego. W ramach ścieżki edukacyjnej pn. *Edukacja Regionalna* przy różnych przedmiotach realizowano zagadnienia z tradycji, historii i zwyczajów mniejszości niemieckiej.

W Gimnazjum przestrzegano warunku objęcia ucznia nauką języka niemieckiego na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych dziecka złożony do dyrektora szkoły.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie sposobu podziału środków na wspieranie doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków, Dz. U., Nr 46, poz. 430.

⁷ Dz. U. Nr 155, poz. 1288, ze zm.

⁸ Dz.U. Nr 50, poz. 400.

⁹ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

Analiza świadectw szkolnych wykazała, że wydane zostały uczniom na drukach zgodnych z obowiązującymi wzorami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 marca 2005 r.¹⁰ Na świadectwach tych język niemiecki, jako język mniejszości wpisany był w grupie przedmiotów obowiązkowych. Podobnie w zbadanych arkuszach ocen język mniejszości umieszczony był także w grupie zajęć obowiązkowych.

Organizacja nauki religii dla uczniów, w tym także uczniów mniejszości niemieckiej, była zgodna z regulacjami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach¹¹.

4. NIK pozytywnie ocenia dobór programów nauczania i podręczników do obowiązkowych zajęć edukacyjnych organizowanych dla uczniów mniejszości niemieckiej.

W Gimnazjum w procesie nauczania języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej wykorzystywane były programy nauczania i podręczniki dopuszczone przez MEN, np. podręcznik wydawnictwa REA pt. *Fantastisch* o numerze dopuszczenia 435/03 i Dyrektor szkoły na wniosek nauczycieli wprowadzała programy do zestawu programów nauczania, po przedstawieniu i uchwaleniu ich przez Radę Pedagogiczną. Uczniowie szkoły posiadali podręczniki do nauczania języka mniejszości niemieckiej. Zasady zaopatrywania uczniów mniejszości niemieckiej w podręczniki do zajęć dla mniejszości był taki sam jak do innych przedmiotów obowiązkowych, tj. uczniowie zaopatrywali się we własnym zakresie.

Szkoła w okresie objętym kontrolą nie posiadała w zbiorach biblioteki szkolnej podręczników do nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości. Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że uczniowie zaopatrują się w podręczniki we własnym zakresie, a w przypadku uczniów których rodzice osiągają niskie dochody istnieje możliwość ubiegania się o wyprawkę szkolną z przeznaczeniem na zakup m.in. podręczników.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności, Dz.U. Nr 58, poz.504 ze zm.

¹¹ Dz. U. Nr 36, poz. 155 ze zm.

5. Poniesione przez Gimnazjum w latach 2007-2009 wydatki na działalność oświatową wynosiły odpowiednio: 1 994 025,34 zł, 2 048 548,57 zł i 2 344 203,58 zł i były zgodne z wielkością środków otrzymanych od organu prowadzącego.

5.1 W związku z nauczaniem języka mniejszości Szkoła od organu prowadzącego w latach 2007-2009 otrzymała dodatkowe środki subwencji oświatowej odpowiednio w kwotach: 198 988,05 zł, 224 873,11 zł i 231 495,38 zł, które wykorzystywała zgodnie z przeznaczeniem. Kontrola wykazała, że środki wydatkowane na nagrody dla uczniów za udział w konkursach i wyniki w nauce sfinansowane zostały z wpłat rodziców, które w omawianym okresie stanowiły kwotę 5,6 tys. zł.

W ramach zadań zleconych z zakresu objętego kontrolą szkoła otrzymała od organu prowadzącego w latach 2007-2009 kwotę 1,3 tys. zł na realizację dodatkowych zajęć z języka niemieckiego z elementami historii, geografii i kultury kraju pochodzenia, które wykorzystywała organizując szkolne kółka języka niemieckiego.

5.2 Środki z tytułu pomocy socjalnej dla uczniów wypłacane były przez Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Dobrodzieniu. Środki te w latach 2007 – 2009 przeznaczano na wszystkich uczniów Gimnazjum. Zasady typowania kandydatów (uczniów) do otrzymywania pomocy socjalnej oraz stypendiów socjalnych zawarto w uchwale Rady Miejskiej w Dobrodzieniu¹², która określiła kryteria przyznawania pomocy socjalnej i stypendiów socjalnych dla uczniów wg dochodu w rodzinie i nie różnicowała przyznawania pomocy socjalnej na uczniów należących do mniejszości niemieckiej i pozostałych.

6. Kontrola nie wnosi uwag do współdziałania Gimnazjum z organizacjami mniejszości niemieckiej.

W planie pracy szkoły na rok 2009/2010 określono kalendarium współpracy Gimnazjum z TSKN w Dobrodzieniu. Wymieniono w nim imprezy kulturalne organizowane we współpracy z organizacją mniejszości niemieckiej. W ramach współpracy organizowano w okresie objętym kontrolą m.in. festiwal grup etnicznych i mniejszościowych „Źródło”, Jasełka Bożonarodzeniowe, konkurs recytacji poezji śląskiej w języku niemieckim oraz Dzień Matki.

¹² Uchwała Nr XXVI/194/2005 z dnia 25 lutego 2005 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Dobrodzień.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Opracowanie wieloletniego planu doskonalenia zawodowego nauczycieli uwzględniającego program rozwoju szkoły i związane z tym potrzeby kadrowe, plany rozwoju zawodowego poszczególnych nauczycieli oraz ich wnioski o dofinansowanie form doskonalenia zawodowego.**
- 2. Podjęcie działań zmierzających do wyposażenia szkoły w podręczniki do nauki języka niemieckiego jako języka mniejszości .**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.